

ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Кундіков П.В., студент 3 курсу
Житомирського національного агроекологічного університету
Горобець О.В., доц. ЖНАЕУ, науковий керівник
м. Житомир, бульвар Старий, 7, Україна
pavel19990123@gmail.com*

Природне довкілля є не лише природним середовищем проживання людини, а й природним капіталом, який охоплює природні ресурси, а також властивості та функції екосистем і надає людині безліч ресурсів та послуг. Основою природного капіталу є біологічне різноманіття. Саме тому розвиток природно-заповідного фонду України має бути одним із основних пріоритетів екологічної політики держави. ПЗФ має особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, слугує збереженню природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтриманню загального екологічного балансу і забезпеченню фоновому моніторингу навколишнього природного середовища.

Проаналізуємо ситуацію із розвитком заповідної справи на Житомирщині. Станом на 01.01.2018 р. на території області розташовано два природні заповідники: Поліський природний заповідник та природний заповідник «Древлянський». У 2018 р. площу природно-заповідного фонду області збільшено на 405 га. На території області налічується 228 об'єкти природно-заповідного фонду загальною площею 137,15 тис. га, відсоток заповідності становить 4,5 %. На Житомирщині серед об'єктів ПЗФ як державного, так і місцевого значення, найбільшу кількість становлять заказники (займають 61 % від загальної площі ПЗФ області), а також природні заповідники (38,5 % від загальної площі ПЗФ). Отже, Житомирська область має потенційні можливості щодо значно більшого розширення природно-заповідного фонду і розвитку заповідної справи.

З метою збереження біорізноманіття у Житомирській області необхідно здійснити наступні заходи: розробку регіонального списку видів тварин, розробку кадастру хребетних тварин, розробку списку рідкісних і зникаючих видів рослин природної флори, які підлягають охороні в Житомирській області.

Для розв'язання проблем, пов'язаних з негативними для флори і фауни наслідками осушення боліт та проведенням торфорозробок, зарегулюванням водотоків і підтопленням прилеглих територій, забрудненням води, необхідно: провести інвентаризацію водно-болотних угідь національного, регіонального і місцевого значення, розробити і вжити заходи щодо їх охорони та відновлення; здійснити заходи щодо збереження цінних болотних масивів у регіоні Полісся.

З метою охорони, відтворення та раціонального використання лісових екосистем Житомирщини необхідно: забезпечити максимально можливе збереження прируслових лісів; насаджень, які виконують переважно екологічні функції; здійснити заходи, спрямовані на відновлення лісів; вжити заходи щодо раціонального використання лісових ресурсів; створити умови для збереження генофонду лісових порід; оптимізувати рекреаційне навантаження на лісові масиви.

З метою збереження генофонду рослинного і тваринного світу, насамперед, рідкісних і зникаючих видів, необхідно: розширити мережу зоологічних парків, розплідників, ботанічних садів та дендрологічних парків у Житомирській області та створити в них центри і лабораторії штучного розведення та реакліматизації рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин; провести інвентаризацію генетичного різноманіття тварин і рослин; підготувати та опублікувати довідники, науково-популярні видання та інші матеріали про біологічне різноманіття Житомирщини.

З метою фінансового оздоровлення установ ПЗФ важливо збільшувати частку доходів від надання платних послуг у рекреаційній, туристичній, освітній, інформаційній сферах, а також від проведення екскурсійної, бібліотечної та інших видів діяльності. Заповідні території можуть стати прийнятною базою для розвитку і підтримки традиційних ремесел, а також бджільництва, вівчарства, не кажучи вже про виробництво сувенірної продукції, зелений туризм у сільській місцевості Житомирщини.

Крім наведених вище економічних інструментів, доцільно застосовувати також нормативно-правові та організаційні заходи (зокрема, збільшити чисельність кадрів шляхом підготовки і залучення професійних фахівців). Реалізація запропонованих заходів сприятиме дотриманню екологічної рівноваги, запобіганню безповоротній втраті частини гено-, цено- та екофонду країни, забезпеченню відновлення біогеохімічних кругообігів у природному середовищі, зменшенню загрози деградації та втрати родючості земель, забезпеченню збалансованого та невиснажливого природокористування у Житомирській області, розвитку ресурсної бази для заняття туризмом, відпочинку та оздоровлення населення; розбудові Всеєвропейської екологічної мережі. Розвиток ПЗФ Житомирської області сприятиме збереженню природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтриманню загального екологічного балансу, покращенню якості життя та стану здоров'я населення.